

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

METHODOLOGICAL APPROACH TO EVALUATION OF ENTERPRISE INNOVATION POTENTIAL

УДК 334.7:330.341.1

<https://doi.org/10.32843/bses.51-19>

Скорук О.В.

к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки, безпеки та інноваційної діяльності підприємства Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Волинець І.Г.

к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки, безпеки та інноваційної діяльності підприємства Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Skoruk Olena

Lesya Ukrainka Eastern European National University

Volynets Iryna

Lesya Ukrainka Eastern European National University

У статті визначено сутність поняття «інноваційний потенціал підприємства», що впливає не тільки на кінцеві показники господарської діяльності підприємства та досягнення ним конкурентних переваг, але й на можливість забезпечення сталого та конкурентоспроможного розвитку у довгостроковому періоді. Виокремлено параметричні полікритеріальні складові частини інноваційного потенціалу підприємства (фінансово-економічну, інтелектуально-кадрову, матеріально-технічну, інформаційну та організаційно-управлінську) й надано їх коротку характеристику. Запропоновано методичний підхід до оцінювання рівня інноваційного потенціалу підприємства, який характеризується простотою та доступністю розрахунків і наявністю діапазонів значень показника рівня інноваційного потенціалу, що дасть змогу приймати ефективні управлінські рішення для забезпечення ефективності використання та розвитку інноваційного потенціалу підприємства.

Ключові слова: інноваційний потенціал підприємства, складові частини інноваційного потенціалу, рівень інноваційного потенціалу, показники інноваційного потенціалу, ваговий коефіцієнт складових частин інноваційного потенціалу.

В статье определена сущность понятия «инновационный потенциал пред-

приятия», который влияет не только на конечные показатели хозяйственной деятельности предприятия и достижения им конкурентных преимуществ, но и на возможность обеспечения устойчивого и конкурентоспособного развития в долгосрочном периоде. Выделены параметрические поликритериальные составляющие инновационного потенциала предприятия (финансово-экономическая, интеллектуально-кадровая, материально-техническая, информационная и организационно-управленческая), и предоставлена их краткая характеристика. Предложен методический подход к оценке уровня инновационного потенциала предприятия, который характеризуется простотой и доступностью расчетов и наличием диапазонов значений показателя уровня инновационного потенциала, что позволит принимать эффективные управленческие решения для обеспечения эффективности использования и развития инновационного потенциала предприятия.

Ключевые слова: инновационный потенциал предприятия, составляющие инновационного потенциала, уровень инновационного потенциала, показатели инновационного потенциала, весовой коэффициент составляющих инновационного потенциала.

In the modern economic environment, there is a problem of increasing the efficiency of enterprises, the solution of which depends largely on the rational use and development of innovative potential. Considering the current situation in the system of innovative provision of domestic enterprises, we believe that the study of the formation and improvement of the use of innovative potential is an urgent problem, since innovative potential, as a component of the potential of the enterprise is one of the most important factors of its competitiveness. Innovative potential is the ability of the enterprise to carry out innovative activities, taking into account available resources and influence of factors of external and internal environment. The innovative potential of the enterprise, the source of which is the innovation, is the base for the innovative development, which reconciles the internal capabilities of the enterprise with the external ones through constant search and use of new spheres and ways of realizing available and potential opportunities. The article defines the essence of the concept of "innovative potential of the enterprise", which affects not only the ultimate performance of the enterprise and its competitive advantages, but also the ability to ensure sustainable and competitive development in the long term. Since innovative potential is a complex concept that underlies the overall economic potential of the enterprise, as an object of management, has a complex structure, the parametric polycriteria components of the innovative potential of the enterprise (financial, economic, intellectual and personnel, logistical, information and organizational and managerial) are identified and their brief characteristics are provided. There is proposed a methodical approach to evaluation of the level of innovative potential of the enterprise, which is characterized by the simplicity and availability of calculations and the presence of ranges of values of the indicator of the innovative potential level, which will allow to make effective management decisions to ensure the efficiency of use and development of innovative potential of the enterprise.

Key words: innovative potential of the enterprise, components of innovative potential, level of innovative potential, indicators of innovative potential, weighting coefficient of components of innovative potential.

Постановка проблеми. В умовах затяжної економічної кризи та динамічних ринкових змін особливої актуальності набула проблема успішного господарювання вітчизняних підприємств. Одним зі шляхів вирішення цієї проблеми є активізація інноваційного процесу через формування та реалізацію оптимальної інноваційної стратегії. Розроблення інноваційної стратегії має базуватись на результатах оцінювання інноваційних можливостей підприємства для забезпечення його інноваційного розвитку.

Усе вищевикладене актуалізує теоретико-методичне осмислення сутності інноваційного потенціалу

підприємства та розроблення методичних рекомендацій щодо оцінювання його рівня для забезпечення ефективності інноваційних перетворень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Широке коло питань стосовно дослідження сутності та складових частин інноваційного потенціалу, визначення факторів, що на нього впливають, розроблення методичних підходів до його оцінювання, вирішення проблем формування, ефективного використання та розвитку інноваційного потенціалу висвітлено в роботах багатьох вітчизняних і зарубіжних учених, зокрема в працях

В.І. Балабанова [1], А.В. Гриньова [2], С.М. Ілляшенка [3], Н.В. Краснокутської, В.М. Чубая [4], Н.І. Чухрай [5].

Високо оцінюючи вагомість отриманих результатів вищезазначених науковців, зауважимо, що деякі теоретико-прикладні засади оцінювання рівня інноваційного потенціалу та його практичного застосування обґрунтовані неповною мірою, потребують подальших досліджень розкриття сутності поняття «інноваційний потенціал» та виокремлення його складових частин.

Постановка завдання. Метою статті є визначення сутності поняття «інноваційний потенціал підприємства», виокремлення його складових частин та розроблення методики оцінювання рівня інноваційного потенціалу підприємства, результати якої допоможуть ухвалювати ефективні управлінські рішення щодо покращення використання інноваційного потенціалу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні серед науковців існують різні підходи і до трактування інноваційного потенціалу, і до виокремлення його складових частин.

Наприклад, один із російських дослідників проблеми інноваційного потенціалу підприємства вважає, що «інноваційний потенціал – це сукупність різних видів ресурсів, зокрема матеріальні, фінансові, інтелектуальні, інформаційні та інші ресурси, необхідні для здійснення інноваційної діяльності» [1, с. 48].

Подібний підхід до визначення сутності інноваційного потенціалу підприємства запропоновано в працях А.Р. Ганієвої та А.В. Гриньова. А.Р. Ганієва визначає його як «сукупність кадрових, матеріально-технічних, інформаційних та фінансових ресурсів, що обслуговуються відповідною інфраструктурою та призначені для реалізації нововведень» [6, с. 45]. А.В. Гриньов розглядає інноваційний потенціал як сукупність усіх наявних матеріальних і нематеріальних активів підприємства, які використовують під час здійснення інноваційної діяльності [2].

Л.С. Мартюшева та О.В. Калишенко вважають, що інноваційний потенціал – це сукупність організованих у певних соціально-економічних формах ресурсів, що за умови наявності деяких внутрішніх і зовнішніх чинників інноваційного середовища можуть бути спрямовані на реалізацію інноваційної діяльності задля задоволення потреб суспільства [7, с. 63].

Вчення цих науковців можна об'єднати у ресурсний підхід до визначення сутності інноваційного потенціалу підприємства, який отримав найбільший розвиток на практиці. На наш погляд, такий підхід є дещо обмеженим, адже обсяг наявних ресурсів без їх раціонального використання для досягнення поставленої мети не може засвідчувати певний рівень інноваційного потенціалу.

Частина науковців пропонує визначати сутність інноваційного потенціалу підприємства з позиції здатності підприємства до реалізації інноваційного проєкту, програми інноваційних перетворень, інноваційного процесу та впровадження інновацій.

Вважаємо, що розглядати інноваційний потенціал підприємства необхідно щодо не лише сукупності різних ресурсів, але й сукупності можливостей підприємства для реалізації інноваційних проєктів та забезпечення інноваційного розвитку. Отже, інноваційний потенціал потрібно визначати як сукупність фінансово-економічних, інтелектуально-кадрових, інформаційних, матеріально-технічних та організаційно-управлінських можливостей підприємства для забезпечення його інноваційного розвитку з урахуванням впливу чинників зовнішнього та внутрішнього середовищ.

Трактуючи сутність інноваційного потенціалу підприємства, виділяємо такі основні його характеристики:

1) інноваційний потенціал підприємства – це основа досягнення вищого рівня розвитку, одна з найважливіших умов ефективної діяльності підприємства;

2) інноваційний потенціал підприємства формується під впливом багатьох зовнішніх (загальний стан економіки, законодавча база, міжнародне середовище, поведінка конкурентів, партнерів і споживачів тощо) та внутрішніх (новизна й перспективність наукових розробок, підготовка персоналу до впровадження інновацій тощо) чинників;

3) інноваційний потенціал визначає спроможність підприємства до його інноваційного розвитку.

Отже, інноваційний потенціал – це комплексне поняття, яке є основою загального економічного потенціалу підприємства, а як об'єкт управління має складну структуру. В економічних наукових джерелах вітчизняних та зарубіжних науковців знаходимо різні підходи до виділення складових частин інноваційного потенціалу підприємства. Наприклад, В.Є. Командровська, Н.Ю. Кривицька та К.І. Домашевська [8, с. 149] виділяють п'ять складових частин інноваційного потенціалу, а саме матеріально-технічну, фінансово-економічну, ринково-ситуаційну, кваліфікаційно-якісну, структурно-функціональну. В.І. Карюк [9, с. 179] пропонує такі складові частини, як кадрова, матеріально-технічна, фінансово-економічна, наукова, маркетингова, інфраструктурна, організаційно-управлінська, ринкова, інформаційна.

Враховуючи результати сучасних наукових досліджень, виділимо такі складові частини інноваційного потенціалу, які розкривають його зміст, як фінансово-економічна, інтелектуально-кадрова, інформаційна, матеріально-технічна та організаційно-управлінська. Зауважимо, що кожна з них певним способом забезпечує формування інноваційного потенціалу підприємства.

Сукупність висококваліфікованих кадрів підприємства, здатних працювати творчо, генерувати нові ідеї та безпосередньо їх впроваджувати, формує інтелектуально-кадрову складову частину інноваційного потенціалу.

Матеріально-технічна складову частина відображає матеріально-технічний стан підприємства та засвідчує наявність виробничо-технологічного забезпечення, необхідного для виробництва нововведення, а також вказує на здатність підприємства швидко переорієнтувати виробничі потужності та налагодити виробництво нової продукції.

Фінансово-економічна складову частина інноваційного потенціалу відображає фінансовий стан, показує інвестиційну привабливість, кредитоспроможність та ефективність управління фінансами підприємства щодо забезпечення стійкої інноваційної діяльності на всіх етапах інноваційного циклу; передбачає наявність фінансових ресурсів для виробництва нових чи покращених видів продукції або послуг. Оцінювання фінансово-економічного потенціалу дає можливість проаналізувати фінансову стійкість підприємства до інноваційного розвитку.

Інформаційна складову частина відображає інформаційну оснащеність підприємства, ступінь повноти, точності та суперечливості інформації,

необхідної для прийняття ефективних інноваційних рішень.

Організаційно-управлінський потенціал показує раціональність організації управлінської структури та ефективність управлінських заходів у сфері інноваційної діяльності.

Вважаємо, що виділення вищезазначених складових частин інноваційного потенціалу підприємства та визначення показників у межах кожної з них дадуть змогу зробити висновок про рівень інноваційного потенціалу, можливості його використання та розвитку.

Сьогодні існує багато методик оцінювання інноваційного потенціалу підприємства, що свідчить про відсутність загально визнаної універсальної методики, яка була б придатною для використання в практичній діяльності підприємств різних видів економічної діяльності. Розроблені методичні підходи відрізняються різноманіттям, вибраною сукупністю критеріїв та показників, у системі яких реалізується сутність інноваційного потенціалу, та методами їхніх розрахунків.

На нашу думку, можна виділити такі найбільш поширені методичні підходи до оцінювання інноваційного потенціалу підприємства, як прогностичний, діагностичний, порівняльний, детальний, графоаналітичний, метод на основі визначення інтегральних індикаторів, метод процентних співвідношень, метод бальної оцінки, експертний, метод оцінювання конкурентоздатності інноваційного потенціалу, математико-статистичні методи (метод таксономічного аналізу, метод факторного аналізу, методи теорії нечіткої логіки).

Однак використання наявних методичних підходів до оцінювання інноваційного потенціалу підприємства в практиці управління сучасних підприємств обмежене. Значна кількість розроблених підходів ускладнює роботу фахівців у цьому напрямі, оскільки для кожної конкретної ситуації складно підібрати правильний метод через відсутність загально визнаної методики; їх більшість вимагає доопрацювання та вдосконалення через надмірну громіздкість і складність у практичному використанні, що приводить до збільшення вірогідності помилок; деякі з них не відображають усіх аспектів інноваційної діяльності підприємства.

Оцінювання рівня інноваційного потенціалу підприємства варто здійснювати за нижченаведеною послідовністю (рис. 1).

Одним з найважливіших етапів оцінювання рівня інноваційного потенціалу є етап формування системи показників інноваційного потенціалу підприємства.

На наш погляд, система показників, необхідних для оцінювання інноваційного потенціалу підприємства, має відповідати таким вимогам:

Рис. 1. Послідовність оцінювання рівня інноваційного потенціалу підприємства

Джерело: узагальнено авторами

Таблиця 1

Показники інноваційного потенціалу підприємства, їхня характеристика та порядок розрахунку

Показник	Розрахунок показника	Характеристика показника
<i>Фінансово-економічна складова частина інноваційного потенціалу</i>		
Коефіцієнт витрат на дослідження та розробки	$K_{вдр} = \frac{Ввдр}{Від}$, де Ввдр – обсяг витрат на дослідження та розробки, грн.; Від – обсяг витрат на інноваційну діяльність, грн.	Характеризує частку витрат на дослідження та розробки у загальному обсязі витрат на інноваційну діяльність.
Коефіцієнт інвестування інноваційної діяльності	$K_{ід} = \frac{Оід}{Із}$, де Оід – обсяг коштів, які спрямовуються на інноваційну діяльність, грн.; Із – загальний обсяг інвестицій, грн.	Характеризує частку коштів, що спрямовуються на інноваційну діяльність, у загальному обсязі інвестицій.
Коефіцієнт інвестування в навчання та перепідготовку персоналу	$K_{нпп} = \frac{Внпп}{Від}$ де Внпп – обсяг коштів, що витрачаються на навчання й перепідготовку персоналу, грн.; Від – обсяг витрат на інноваційну діяльність, грн.	Характеризує частку витрат на навчання й перепідготовку персоналу у загальних обсягах витрат на інноваційну діяльність підприємства.
<i>Інтелектуально-кадрова складова частина інноваційного потенціалу</i>		
Коефіцієнт зайнятості інноваційною діяльністю персоналу	$K_{ідп} = \frac{Чід}{Чсо}$, де Чід – кількість працівників, зайнятих в інноваційній сфері, ос.; Чсо – середньооблікова чисельність працівників підприємства, ос.	Показує частку працівників, зайнятих в інноваційній сфері підприємства.
Коефіцієнт соціальної захищеності працівників, зайнятих в інноваційній сфері	$K_{сз} = \frac{Всп}{Чсо}$, де Всп – вартість наданих соціальних послуг персоналу, зайнятому в інноваційній сфері, грн.; Чсо – середньооблікова чисельність працівників підприємства, ос.	Показує рівень соціальної захищеності працівників, зайнятих в інноваційній сфері підприємства.
Продуктивність праці робітників, зайнятих в інноваційній сфері	$П_{під} = \frac{Чвіп}{Чсо}$, де Чвіп – чиста виручка від реалізації інноваційної продукції, грн.; Чсо – середньооблікова чисельність працівників підприємства, ос.	Характеризує ефективність використання персоналу інноваційної сфери діяльності.
<i>Матеріально-технічна складова частина інноваційного потенціалу</i>		
Коефіцієнт оновлення продукції	$K_{оп} = \frac{Онп}{Озп}$, де Онп – обсяг випуску нової продукції, од. (кг, т); Озп – загальний обсяг випущеної продукції, од. (кг, т).	Характеризує частку нової продукції в загальному обсязі випущеної продукції на підприємстві.
Коефіцієнт технічного переоснащення виробництва	$K_{тпв} = \frac{Ітпв}{Воз}$, де Ітпв – обсяг інвестицій у технічне переоснащення та реконструкцію виробництва, грн.; Воз – вартість основних засобів, грн.	Характеризує частку інвестицій у технічне переоснащення та реконструкцію виробництва у вартості основних засобів.
Коефіцієнт витрат на одиницю інноваційної продукції	$Vo_{іп} = \frac{Свіп}{Чвіп}$, де Свіп – собівартість реалізованої інноваційної продукції, грн.; Чвіп – чиста виручка від реалізації інноваційної продукції, грн.	Відображає ефективність витрат під час випуску інноваційної продукції.
Коефіцієнт виконання виробничої програми за обсягом	$K_{вп} = \frac{Овіп}{Пві}$, де Овіп – фактичний обсяг виготовленої інноваційної продукції, грн.; Пві – плановий обсяг виготовленої інноваційної продукції.	Характеризує рівень виконання виробничої програми.
<i>Інформаційна складова частина інноваційного потенціалу</i>		
Коефіцієнт інформаційної озброєності	$K_{іо} = \frac{Vo_{із}}{Чсо}$, де Voіз – загальна сума витрат на організацію інформаційного забезпечення діяльності підприємства, грн.; Чсо – середньооблікова чисельність працівників підприємства, ос.	Відображає рівень інформаційної озброєності працівників підприємства для їх ефективної діяльності.
Коефіцієнт поширеності користувачів Інтернету	$K_{пкі} = \frac{Чпкі}{Чсо}$, де Чпкі – чисельність працівників, що користуються Інтернетом, ос.; Чсо – середньооблікова чисельність працівників підприємства, ос.	Характеризує частку працівників, які користуються Інтернетом, у загальній чисельності.
Коефіцієнт захищеності інформації	Бінарне значення показника: на підприємстві отримали збитки від розголошення інформації – 0; в іншому випадку – 1.	Показує наявність/відсутність збитків від розголошення інформації.

Показник	Розрахунок показника	Характеристика показника
<i>Організаційно-управлінська складова частина інноваційного потенціалу</i>		
Коефіцієнт раціональності управлінської структури	$K_{рус} = B_{сер.рус} / B_{макс}$, де $B_{сер.рус}$ – середнє арифметичне значення балів, виставлених експертами за раціональність організації управлінської структури; $B_{макс}$ – максимальний бал, за шкалою якого оцінюється явище (5 балів).	Показує рівень раціональності організації управлінської структури.
Коефіцієнт сприйняття інновацій	$K_{сі} = B_{сер.сі} / B_{макс}$, де $B_{сер.сі}$ – середнє арифметичне значення балів, виставлених експертами щодо ступеня адаптованості підприємства до інновацій; $B_{макс}$ – максимальний бал, за шкалою якого оцінюється явище (5 балів).	Показує рівень адаптованості підприємства до інновацій.
Ефективність управлінської діяльності	$K_{еуд} = B_{сер.еуд} / B_{макс}$, де $B_{сер.еуд}$ – середнє арифметичне значення балів, які виставляють експерти, оцінюючи ефективність вжиття управлінських заходів; $B_{макс}$ – максимальний бал, за шкалою якого оцінюється явище (5 балів).	Показує рівень ефективності вжиття управлінських заходів у сфері інноваційної діяльності.

Джерело: узагальнено авторами на основі [9]

– вміст показників, які характеризують інноваційний потенціал за всіма його складовими частинами;
 – забезпечення можливості зіставлення показників, які застосовують для оцінювання, на різних підприємствах;

– достатнє інформаційне забезпечення, що базується на матеріалах фінансової, статистичної, управлінської звітності та спеціальних обстежень;
 – витрати на збирання та оброблення інформації згідно з вибраною системою показників мають бути мінімальними;

– зрозумілість для персоналу під час проведення розрахунків та взаємопов'язаність, що об'єктивно відображатиме рівень інноваційного потенціалу підприємства.

Показники оцінювання інноваційного потенціалу за деякими його складовими частинами, порядок їхнього розрахунку та коротка характеристика наведені в табл. 1.

Сформувавши систему показників для оцінювання рівня інноваційного потенціалу підприємства, обчислюємо їхні розрахункові значення та стандартизуємо, тобто приводимо до одного масштабу вимірювання.

Стандартизацію значень показників здійснюємо за такими формулами:

$$- \text{для показників-стимуляторів: } I_i^n = \frac{r_i^n}{s_i^n}; \quad (1)$$

$$- \text{для показників-дестимуляторів: } I_i^n = \frac{s_i^n}{r_i^n}; \quad (2)$$

де I_i^n – стандартизований n -й показник i -ї складової частини інноваційного потенціалу підприємства; r_i^n – розрахункове значення n -го показника i -ї складової частини інноваційного потенціалу підприємства; s_i^n – стандартне (оптимальне, порогове) значення n -го показника i -ї складової частини інноваційного потенціалу підприємства.

На наступному етапі визначаємо сукупні показники складових частин інноваційного потенціалу підприємства за формулою:

$$P_i = \frac{1}{n} \sum_1^n I_i^n, \quad (3)$$

де i – кількість складових інноваційного потенціалу підприємства; n – кількість показників окремої складової частини інноваційного потенціалу; I_i^n – стандартизований n -й показник i -ї складової частини інноваційного потенціалу підприємства.

Узагальнений показник рівня інноваційного потенціалу підприємства визначаємо за формулою:

$$Y = \sum_{i=1}^m P_i a_i, \quad i = \overline{1, m}, \quad (4)$$

де P_i – сукупний показник i -ї складової частини інноваційного потенціалу підприємства; a_i – ваговий коефіцієнт пріоритету i -ї складової частини інноваційного потенціалу.

Узагальнений показник інноваційного потенціалу дає змогу порівняти досягнутий рівень інноваційного потенціалу підприємства з базою порівняння та зробити висновок про зміни його рівня за аналізований проміжок часу. Аналіз сукупних показників, які лежать в основі узагальненого, уможливорює визначення рівня та причин цих змін.

Для визначення вагових коефіцієнтів пріоритету кожної складової частини інноваційного потенціалу підприємства використаємо розроблений Т.Л. Сааті метод аналізу ієрархій (Analytic Hierarchy Process) [10].

Відповідно до запропонованого методу обчислення коефіцієнтів компетентності здійснювали в такій послідовності:

1) розроблення анкети опитування експертів щодо встановлення вагових коефіцієнтів складових частин інноваційного потенціалу;

Таблиця 2

Значення вагових коефіцієнтів складових частин інноваційного потенціалу підприємства

Складові частини інноваційного потенціалу підприємства				
Фінансово-економічна	Інтелектуально-кадрова	Інформаційна	Матеріально-технічна	Організаційно-управлінська
0,23	0,21	0,20	0,19	0,17

Джерело: розраховано авторами

2) проведення експертного опитування, внаслідок якого кожен експерт здійснив попарне порівняння окремих складових частин інноваційного потенціалу та відобразив таке порівняння у матриці парних порівнянь;

3) обчислення елементів вектору вагових коефіцієнтів пріоритету, кожен із яких показує відносну перевагу одного об'єкта перед іншим;

4) оцінювання узгодженості суджень експертів, яке передбачає визначення максимального власного значення кожної матриці попарних порівнянь та розрахунок індексу й відносної оцінки узгодженості суджень експертів;

5) розрахунок агрегованої оцінки суджень усіх залучених до дослідження експертів;

6) визначення групових оцінок першого наближення вагових коефіцієнтів пріоритету складових частин інноваційного потенціалу;

7) визначення групових оцінок другого наближення вагових коефіцієнтів пріоритету складових частин інноваційного потенціалу.

Результати розрахунку вагових коефіцієнтів складових частин інноваційного потенціалу наведено в табл. 2.

Для якісної інтерпретації рівня інноваційного потенціалу підприємства виділяємо такі чотири рівні залежно від значення узагальненого показника, який перебуває в діапазоні від 0 до 1: критичний рівень [0–0,25), низький рівень (0,25–0,5], середній рівень (0,5–0,75] та високий рівень (0,75–1,0].

Висновки з проведеного дослідження.

Вищенаведена методика забезпечує системний підхід до оцінювання інноваційного потенціалу підприємства, коли кожну конкретну складову частину одночасно можна розглядати і як самостійну систему, і як елемент складної системи. У зв'язку з цим можливим є прийняття ефективних управлінських рішень як для окремих складових частин інноваційного потенціалу, так і для забезпечення ефективності використання та розвитку інноваційного потенціалу підприємства загалом. Перспективи подальших досліджень полягають у формуванні стратегії інноваційної розвитку підприємства за результатами оцінювання рівня інноваційного потенціалу.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Балабанов И.Т. Инновационный менеджмент : учебное пособие. Санкт-Петербург : Питер, 2000. 432 с.

2. Гриньов А.В. Оцінка інноваційного потенціалу підприємства. *Проблеми науки*. 2003. № 12. С. 12–17.

3. Проблеми управління інноваційним розвитком підприємств у транзитивній економіці : монографія / за заг. ред. С.М. Ілляшенка. Суми : ВТД «Університетська книга», 2005. 582 с.

4. Чубай В.М. Аналіз інноваційного потенціалу підприємства у процесі формування і реалізації інноваційної стратегії підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. № 8(110). С. 183–190.

5. Чухрай Н.І. Формування інноваційного потенціалу підприємства: маркетингове і логістичне забезпечення : монографія. Львів : вид-во НУ «Львівська політехніка», 2002. 315 с.

6. Ганієва А.Р. Оцінка інноваційного потенціалу підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2004. № 5. С. 45–51.

7. Мартюшева Л.С., Калишенко О.В. Інноваційний потенціал підприємства як об'єкт економічного дослідження. *Фінанси України*. 2002. № 10. С. 61–66.

8. Командровська В.Є., Кривицька Н.Ю., Домашевська К.І. Інноваційний потенціал підприємства та розвиток його складових в посткризовий період. *Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова*. 2014. Т. 19. Вип. 2/3. С. 148–152.

9. Карюк В.І. Методичний підхід до оцінювання інноваційного потенціалу промислових підприємств. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 5(131). С. 176–182.

10. Саати Т. Принятие решений. Метод анализа иерархий / пер. с англ. Р.Г. Вачнадзе. Москва : Радио и связь, 1993. 278 с.

REFERENCES:

1. Balabanov Y.T. (2000) Innovatsionnyy menedzhment [innovation management]. SPb : Piter. (in Russian)

2. Hryn'ov A.V. (2003) Otsinka innovatsiynoho potentsialu pidpryyemstva [Assessment of innovation potential of the enterprise]. *Problemy nauky*, no. 12, pp. 12–17.

3. Ilyashenko S.M. (2005) Problemy upravlinnya innovatsiynym rozvytkom pidpryyemstv u tranzytivnyy ekonomitsi [Problems of managing innovative development of enterprises in a transitive economy]. Sumy : VTD "Universytetska knyha". (in Ukrainian)

4. Chubay V.M. (2010) Analiz innovatsiynoho potentsialu pidpryyemstva u protsesi formuvannya i realizatsiyi innovatsiyanoi stratehiyi pidpryyemstv [Analysis of the innovation potential of the enterprise in the process of formation and implementation of the innovation strategy of the enterprise]. *Aktual'ni problemy ekonomiky*, no. 8(110), pp. 183–190.

5. Chukhray N.I. (2002) Formuvannya innovatsiynoho potentsialu pidpryyemstva: marketynhove i lohystychne zabezpechennya [Formation of innovative potential of the

enterprise: marketing and logistical support]. L'viv : vydvo NU "L'vivs'ka politehnika". (in Ukrainian)

6. Haniyeva A.R. (2004) Otsinka innovatsiynoho potentsialu pidpryyemstva [Assessment of innovation potential of the enterprise]. *Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, no. 5, pp. 45–51.

7. Martyusheva L.S., Kalyshenko O.V. (2002) Innovatsiynyy potentsial pidpryyemstva yak ob'yekt ekonomichnoho doslidzhennya [Innovative potential of the enterprise as an object of economic research]. *Finansy Ukrainy*, no. 10, pp. 61–66.

8. Komandrovs'ka V.Ye., Kryvyts'ka N.Yu., Domashevs'ka K.I. Innovatsiynyy potentsial pidpryyemstva

ta rozvytok yoho skladovykh v postkryzovyy period [Innovative potential of the enterprise and development of its components in the post-crisis period]. *Visnyk ONU imeni I.I. Mechnykova*, vol. 19, no. 2/3, pp. 148–152.

9. Karyuk V.I. (2012) Metodychnyy pidkhid do otsinyuvannya innovatsiynoho potentsialu promyslovykh pidpryyemstv [Methodical approach to evaluation of innovative potential of industrial enterprises]. *Aktual'ni problemy ekonomiky*, no. 5(131), pp. 176–182.

10. Saaty T. (1993) Prynyatye reshenyy. Metod analiza yerarkhyi [Decision making. Method of hierarchy analysis]. Moscow : Radyo y svyaz. (in Russian)